

**Avaluacions de Ciències Socials:
Llicenciat en Antropologia Social i Cultural URV (2n cicle)**

Introducció

L'avaluació de l'ensenyament d'Antropologia Social i Cultural a la URV s'ha dut a terme dins del programa d'avaluacions 1999 de l'Agència. Durant aquest any, el mateix ensenyament també s'ha avaluat a la UAB i està previst avaluar l'estudi d'Antropologia de la UB en el programa d'avaluacions 2000, completant així l'avaluació d'aquest ensenyament de segon cicle a Catalunya.

La fase d'avaluació interna es va encetar amb la constitució del comitè intern el mes de març de 1999 i va cloure's amb el lliurament de l'informe d'autoavaluació el mes de desembre. El comitè, l'han integrat professors, alumnes i personal d'administració i serveis de la titulació. La visita del comitè extern d'avaluació es realitzà el mes de març i l'informe extern el va lliurar a la titulació el mes de juny de 2000. El comitè extern, l'han integrat els mateixos membres que han avaluat la titulació d'Antropologia a la UAB.

Globalment, el procés d'avaluació ha estat valorat positivament i ambdós comitès han treballat en un clima de col·laboració.

Context institucional

Els estudis d'Antropologia s'imparteixen a la Facultat de Lletres de la URV. En aquest centre s'imparteixen, a més a més, les llicenciatures de Filologia Catalana, Filologia Hispànica i Filologia anglesa, el Graduat Superior d'Estudis Alemanys, així com les llicenciatures de Geografia, Història i el Graduat Superior d'Arqueologia. La titulació d'Antropologia és l'única de segon cicle homologada que s'ofereix a la URV en l'àmbit de les Ciències Socials.

L'Antropologia ha estat present a Tarragona des de 1975, quan era delegació universitària de la UB en la llicenciatura d'Història General i Geografia. L'any 1991 es funda la URV i es crea el Departament d'Antropologia Social i Filosofia. A partir de 1993 s'inicia l'ensenyament tal i com es coneix avui. Va ser el segon de tot l'Estat amb un pla d'estudis nou després del de la UAB. El BOE de 16 de desembre de 1993, el de 25 de novembre de 1995 i el de 30 d'abril de 1996 recullen l'actual pla d'estudis.

La titulació ha desenvolupat un projecte de reforma de l'actual pla d'estudis que s'ultimarà en els propers mesos.

Taula 1. Dades generals de la URV

	Antropologia, URV
Alumnes de l'ensenyament	124
Alumnes de l'ensenyament a tot Catalunya	766
Alumnes totals matriculats a la URV	11.532
Alumnes de 2n cicle de la URV	348
% Alumnes titulació respecte dels alumnes totals de la URV	2.8%
% Alumnes respecte del total d'alumnes de la titulació a Catalunya	16.2%
% Alumnes respecte dels alumnes de només 2n cicle	35.6%

L'accés a l'estudi

Com que es tracta d'un ensenyament de segon cicle, hi poden accedir:

- Aquelles persones que hagin superat el primer cicle de qualsevol de les següents llicenciatures: Belles Arts, Filosofia, Economia, Administració i Direcció d'Empreses, Dret, Sociologia, Ciències Polítiques, Psicologia, Història, Geografia, Humanitats, Periodisme, Comunicació Audiovisual, Publicitat i Relacions Públiques, Història de l'Art i qualsevol Filologia.
- Aquelles persones que tinguin qualsevol dels títols següents: Mestre, Diplomant en Infermeria, Diplomant en Treball Social i Diplomant en Educació Social.

Actualment hi ha converses per tal d'ampliar-ne les titulacions d'accés.

Les demandes d'accés rebudes són considerades cas per cas i se seleccionen els candidats a partir de la valoració de l'expedient acadèmic, el coneixement d'idiomes, així com els coneixements previs d'antropologia. El curs 1998/99 hi havia 106 pre-inscripcions per només 50 places (font URV). Del conjunt d'alumnes matriculats, segons la mateixa font, el 74% eren diplomats (majoritàriament en Treball Social i Infermeria) i un 15% corresponia a llicenciats.

Existeix el que s'anomena "setmana zero" d'assistència obligatòria a classe per tots aquells candidats que han estat seleccionats i que culmina amb la matriculació definitiva. La finalitat d'aquesta setmana és la de donar la benvinguda als alumnes, així com presentar els tutors i que els alumnes comencin a familiaritzar-se amb la institució.

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació. Curs 1998/99

Titulació	Places ofertes	Demanda global 1a opció	Ràtio demanda/oferta	Demanda satisfeta global
Antropologia, URV	50	106	2.1	58
<i>Places ofertes a Catalunya: 250 Demanda en 1a opció a Catalunya: Nd</i>				

A Catalunya, l'oferta global de places d'Antropologia és de 250. La URV n'ofereix 50, enfront les 80 de la UB i les 120 de la UAB. La demanda a la URV es nodreix bàsicament d'alumnes de Tarragona, Lleida, el País Valencià i Aragó i, més excepcionalment, de La Rioja, País Basc i Cantàbria. El 81% dels alumnes treballa alhora que estudia i el 76% dels alumnes són dones.

Fites i objectius

Els objectius de l'ensenyament són la formació de professionals de l'antropologia social orientats a la docència i a la recerca bàsica universitària, la recerca aplicada i la gestió del patrimoni cultural, així com la formació en Antropologia per a professionals de mediació social: treballadors socials, docents i professionals sanitaris.

Ara bé, caldria establir mecanismes adients per tal de fer el seguiment, la revisió i l'assegurament d'aquests objectius.

El programa de formació

L'ensenyament d'Antropologia és de segon cicle amb una càrrega lectiva total de 150 crèdits. Pel seu caràcter generalista i holístic representa una formació complementària per a qualsevol altra formació universitària. En les especialitats d'antropologia urbana i de la salut, la URV és un punt de referència a nivell estatal.

Pel que fa al professorat, cal dir que s'ha sabut adaptar als diversos perfils dels alumnes, d'una banda professionals de Treball Social i d'Infermeria i, d'una altra, estudiants més joves que consideren la llicenciatura part de la seva primera carrera. En aquest sentit, destaca l'activació d'itineraris de dos o tres anys, segons les possibilitats temporals dels alumnes, cosa que permet resoldre l'excessiu contingut d'una llicenciatura de dos anys.

Pel que fa als crèdits pràctics, els alumnes poden optar per una gran diversitat de pràctiques a escollir. Tanmateix, però, no assolixen l'objectiu d'esdevenir una veritable introducció al treball de camp antropològic. La titulació ja ha iniciat accions per tractar de millorar aquest aspecte en el curs 2000/01.

Majoritàriament, els estudiants es matriculen a assignatures de lliure elecció del mateix ensenyament d'Antropologia i no d'altres àrees de coneixement. Això és conseqüència tant de la bona articulació d'aquestes assignatures amb les matèries obligatòries de l'ensenyament, com de la menor atracció de les matèries d'altres ensenyaments (Geografia, Història, Filologia), i de les peculiaritats de la demanda dels estudiants.

Taula 3. El programa de formació

	Antropologia, URV
Publicació en el BOE	16.12.93
Anys de durada	2
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	96
<i>Teoria</i>	63
<i>Pràctica</i>	33
Crèdits optatius	36
Crèdits de lliure elecció	18
<i>Total</i>	150
Altres dades	
Grau mínim de practicitat	22%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	12
Oferta crèdits optatius propis	60
% d'optatives al pla d'estudis	24%
Relació d'optativitat	3
Altres dades	
Projecte final de carrera/ <i>Pràcticum</i>	No
Pràctiques en empreses	No

Desenvolupament de l'ensenyament

Els alumnes valoren favorablement l'atenció tutorial rebuda. Així, a primer curs, se'ls orienta sobre quin itinerari seguir i les diferents opcions de matrícula. Cada tutor té al seu càrrec un grup d'entre 15 i 20 alumnes.

En general, les estratègies didàctiques seguides a les assignatures són adequades als objectius que pretenen assolir. El nombre mitjà d'alumnes per grup permet fer classes força participatives. Sovint es fa ús de material audiovisual.

L'ensenyament s'organitza en semestres, amb classes repartides entre matí i tarda. Cada any la docència de les assignatures s'alterna al matí i a la tarda. Així, una assignatura que al primer curs s'imparteix al matí, el curs següent s'imparteix a la tarda i viceversa. Cal afegir que l'assistència a classe és superior en aquelles assignatures que s'imparteixen de tarda, atès que una gran part dels alumnes treballa.

El nivell d'exigència real de la titulació és alt i això explica l'elevat índex d'abandonament dels estudis al primer any així com l'allargament dels anys teòrics de durada de l'ensenyament. La principal eina d'estudi són les lectures i els comentaris de text derivats. Pel que fa al desenvolupament de l'ensenyament, es detecta la necessitat de reforçar la coordinació dels continguts de les diferents lectures de les assignatures així com homogeneïtzar els criteris d'exigència de treball entre matèries.

Els exàmens i els treballs són els principals mecanismes d'avaluació. Les taxes d'èxit i de rendiment presenten uns bons resultats acadèmics.

Taula 4. Distribució d'alumnes. Curs 1997/98

	Antropologia, URV
<i>Mitjana d'alumnes per grup de 1r curs</i>	
Teoria	60
Pràctica	69
<i>Mitjana d'alumnes de nou ingrés de 1r curs</i>	
Teoria	44
Pràctica	39
<i>Mitjana d'alumnes per grup 2n cicle</i>	
Teoria	54
Pràctica	52
Alumnes totals	124
Alumnes equivalents a temps complet	77

Taula 5. Resultats acadèmics. Curs 1997/98

	Antropologia, URV
<i>Taxa d'èxit 1r curs</i>	
1a convocatòria	92%
2a convocatòria	98%
<i>Taxa d'èxit 2n cicle</i>	
1a convocatòria	90%
2a convocatòria	96%
<i>Rendiment acadèmic</i>	
1r curs	70%
2n cicle	72%
Mitjana del nombre de titulats (1996/99)	25
Taxa de graduació	0.50

Professorat

El perfil de formació dels professors és l'adequat per la seva preparació i formació científica, així com per les seves notables trajectòries en recerca i docència. Tant

l'administració del centre com els alumnes valoren la formació del professorat de manera positiva.

A la titulació conviuen dues grans tipologies de professorat. D'una banda el professorat ordinari, amb una mitjana d'edat entorn dels 50 anys, que representa gairebé el 90% de la força docent. De l'altra, el professorat associat, que té al voltant dels 35 anys. Aquesta dada posa de relleu la necessitat de trobar mesures pertinents que assegurin un relleu generacional satisfactori.

En l'autoinforme es destaca que el grau de compliment dels professors en relació amb la docència és bo.

Taula 6. Dedicació docent del professorat. Curs 1997/98

	Antropologia, URV
Professorat Ordinari	77%
Catedràtics d'Universitat	35.7%
Titulars d'Universitat	41.3%
Catedràtics d'Escola Universitària	-
Titulars d'Escola Universitària	-
Associats	18.8%
Altres	4.1%

Instal·lacions

Les aules de l'ensenyament es troben a la Facultat de Lletres, que és un edifici antic. Hi ha mancances d'espais adequats al treball en grup i a l'ús d'aparells audiovisuals, tipus aules-seminari.

La biblioteca ha vist augmentada la seva capacitat en els darrers anys. Tanmateix, caldria ampliar els fons dedicats a Antropologia per cobrir les llacunes existents. Pel que fa als recursos tecnològics, caldria emprendre accions per a la millora de les actuals xarxes de telecomunicacions i del conjunt d'instal·lacions informàtiques.

Relacions externes

Un dels aspectes de la titulació que cal millorar és el de les relacions amb organitzacions empresarials i professionals que, en l'actualitat, són molt limitades, per tal d'oferir als estudiants orientacions futures o la possibilitat de realització de pràctiques.

La presència i participació d'alumnes en el marc dels programes Erasmus són molt reduïdes, possiblement a causa del perfil de la majoria d'alumnes de la carrera.

Recerca

En general, es fa una valoració positiva de la tasca d'investigació realitzada, tant pel seu volum com per la seva qualitat. La recerca presenta una gran diversitat de línies, alguna de les quals molt vinculada als interessos de la societat actual.

Destaca la bona valoració de l'oferta de tercer cicle amb especialitzacions (Antropologia Urbana i de la Salut) que atrauen estudiants de fora de Tarragona. La continuació i el manteniment de l'Arxiu Etnogràfic de Catalunya representa un dels punts forts de l'activitat investigadora del departament.